

13.06.2025

Viite

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston 20.01.2021 myöntämän ympäristöluvan nro 4/2021, lupamääräys 9. Kuuleminen Väyläviraston ratapölkkyjen käsittelylaitoksen toimintaa koskevan hallintopakon ja siihen liittyvän uhkasakon asettamisessa.

Asia

Hallintopakkopäätös, ympäristönsuojelulain 175 §:n mukainen määräys ympäristölupapäätöksen määräysten laiminlyönnin johdosta.

Velvoitettava

Väylävirasto
PL 33
00521 Helsinki

Viranomaisen toimivalta

Ympäristönsuojelulaki 175 §.

Asian aikaisemmat vaiheet

Ympäristölupapäätös

Väyläviraston edeltäjä Ratahallintokeskus (sen jälkeen Liikennevirasto) on aloittanut rautateiltä poistettujen kreosoottikyllästeisten puuratapölkkyjen käsittely- ja varastointitoiminnan Kajaanissa Tihisenniemen teollisuusalueella vuonna 1997. Käsittely sisältää pölkkyjen lajittelun sekä metalliosien irrotuksen asfaltoidulla ja viemäröidyllä alueella. Vuosien 2021–2023 aikana alueella käsiteltävien ratapölkkyjen määrä on vaihdellut 14 565–19 069 tonnien välillä. Ympäristöluvan mukaan toiminta-alueella saa vastaanottaa, käsitellä ja murskata enintään 56 000 tonnia ratapölkkyjä vuodessa.

Vuonna 2014 Väylävirasto on saanut ympäristöluvan puuratapölkkyjen murskaustoimintaan. Vuonna 2021 myönnettyssä ympäristöluvassa puuratapölkkyjen käsittelylaitoksen käsittely-, murskaus- ja varastointitoimintoja koskevat toiminnot yhdistettiin yhteen ympäristölupapäätökseen. Vuonna 2021 myönnettyssä ympäristöluvassa (Dnro PSAVI/7224/2019) on asetettu lupamääräyksessä 9 raja-arvot hulevesin haitta-aineille.

Vesistöön johdettavien hulevedet eivät saa ylittää seuraavia raja-arvoja:

- öljyhiilivetypitoisuus 5 mg/l
- kiintoaine 30 mg/l
- TOC 20 mg/l

Asfaltoidulla käsittely- ja varastointikentällä on kolme vesienkäsittelylaitteistoa, joissa kaikissa on peräkkäin asennettuna öljynerotuskaivo ja aktiivihiihisuodatin. Laitteiston jälkeen vedet johdetaan kokoojaputkea pitkin Kajaaninjokeen. Alueen vesienkäsittely ei ole ollut riittävän tehokasta ja raja-arvot ovat ylittyneet toistuvasti TOC-pitoisuuden ja kiintoaineen osalta. Kainuun ELY-keskus on edellyttänyt ympäristöluvan rikkomusten vuoksi Väylävirastolta selvityspyynnöt 8.12.2021 ja 29.11.2022. Luvan haltijan ELY-keskukselle toimittamissa selvityksissä on esitetty aloitettavan suunnittelu vesienkäsittelyn tehostamiseksi ja myöhemmin tehty suunnitelma vesienkäsittelyjärjestelmien tehostamiseen, joka hyväksyttiin ELY-keskuksella tammikuussa 2024 ja suunnitelman mukaiset toimet oli tarkoitus toteuttaa kesällä 2024. Tämän jälkeen Väylävirasto on ilmoittanut jättävänsä investoinnin tekemättä toiminnan jatkuvuuden ja valmiin ratahakkeen hyödyntämisen epävarmuuden vuoksi.

Kainuun ELY-keskuksen tarkastuskäynti

Kainuun ELY-keskuksesta ympäristöasiantuntija Jenni Moilanen kävi paikan päällä kohteessa 29.5.2024 määräaikaistarkastuksella, jolloin vesienkäsittelyn tilanteesta on keskusteltu ja toiminnanharjoittaja on tuonut esille, ettei vesienhallinnan järjestelmiä tulla rakentamaan suunnitelman mukaisesti tulevana kesänä. Kevään näytteenottokierroksen tulokset saapuivat ELY-keskukselle 3.6.2024, tarkastuksen jälkeen, ja niissä oli jälleen ylityksiä raja-arvoihin TOC-pitoisuuden ja kiintoaineen osalta.

Kainuun ELY-keskuksen kehoitus

Kainuun ELY-keskus kehotti 4.7.2024 Väylävirastoa tehostamaan vesienkäsittelyä niin, että ympäristöluvassa asetetut raja-arvot vesistöön johdettavien hulevesien osalta eivät ylity jatkossa. Toiminnanharjoittajaa kehoitettiin tehtävän tähän johtavat toimet lokakuun 2024 loppuun mennessä (31.10.2024).

Toiminnanharjoittajan kuuleminen hallintopakon asettamisessa

Hallintopakosta säädetään ympäristönsuojelulain (527/2014, YSL) 18 luvussa. Kainuun ELY-keskus voi antaa asiassa YSL 175.1 §:n mukaisen määräyksen, jolla se valvontaviranomaisena kieltää sitä, joka rikkoo ympäristönsuojelulain nojalla annettuja määräyksiä, jatkamasta määräysten vastaista menettelyä taikka määrätä asianomaisen täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa. Viranomainen voi tehostaa määräystä uhkasakolla YSL 184 §:n mukaisesti.

Ennen hallintopakkomääräyksen antamista Kainuun ELY-keskus varasi YSL 185 §:n mukaisesti Väylävirastolle tilaisuuden tulla kuulluksi. Mahdollinen vastaus tuli toimittaa Kainuun ELY-keskukseen elokuun loppuun mennessä (31.08.2024). ELY-keskus lähetti kuulemiskirjeen 4.7.2024. Kuulemiskirje lähetettiin saantitodistuksen kautta. Saantitodistuksen mukaan Väylävirasto on vastaanottanut kirjeen 12.07.2024.

Velvoitettavan antama selvitys

Väylävirasto antoi vastineen kehotukseen ja kuulemiseen 30.8.2024 eli määräajan sisällä. Vastineessa Väylävirasto esitti vuodelle 2025 tehtäviä toimenpiteitä vesienkäsittelyjärjestelmän puhdistustehon toimintavarmuuden parantamiseksi. Toimenpiteitä olivat muun muassa käsittelyalueen tehostettu siivoaminen, ylimääräinen vesinäytteenotto kesäkuulle 2025, vuosihuollon lisäksi ylimääräinen huolto ja aktiivihiihtisuodattimen vaihto. Lisäksi Väylävirasto arvioi, voisiko vesienkäsittelyjärjestelmän parantamista koskevassa alustavassa suunnitelmassa jotain yksittäisiä toimenpiteitä, joita voitaisiin toteuttaa. Vastine sisälsi myös suunnitelman aikatauluista.

Vastineen lisäksi Väylävirasto ja Kainuun ELY-keskus ovat pitäneet palaveria tilanteesta.

Viimeisimmät tarkkailutulokset

Vuonna 2024 näytteitä on otettu huhtikuussa, elokuussa, lokakuussa ja marraskuussa sekä vuonna 2025 tähän mennessä huhtikuussa. Alla olevissa taulukoissa 1 ja 2 on koottu tarkkailutulokset vuodelta 2024 ja 2025 sekä TOC-pitoisuuksien (Taulukko 1) että kiintoaineen (Taulukko 2) osalta. Näytepisteessä K6 kaivossa oli vettä vuonna 2024 vain huhtikuun näytteenottokierroksella. Taulukkoihin on merkitty punaisella lupamääräyksen ylittävät pitoisuudet. Lupamääräykset ovat ylittyneet vuonna 2024 jokaisella näytteenottokierroksella, lukuun ottamatta elokuun näytekierron, jolloin kaikista pisteistä ei saatu otettua näytteitä. Vuoden 2025 1. näytteenottokierroksella lupamääräykset ovat ylittyneet pisteellä K4.

Taulukko 1. TOC-pitoisuudet käsittelylaitteistoilta lähtevässä hulevedessä vuonna 2024 sekä huhtikuun 2025 näytteenottokierroksella

Näyte- piste	Orgaaninen hiili (TOC) (mg/l)				
	25.4.2024	28.8.2024	23.10.2024	26.11.2024	23.4.2025
K2-2 käsittelykenttä	67	8,1	53	41	3,74
K4 alueen itäosa	130	ei näytettä	34	50	82,2
K6 raiteen eteläpuoli	0,9	ei näytettä	ei näytettä	-	1,46
Raja-arvo (mg/l)	20	20	20	20	20

Taulukko 2. Kiintoainepitoisuudet käsittelylaitteistoilta lähtevässä hulevedessä vuonna 2024 sekä huhtikuun 2025 näytteenottokierroksella

Näytepiste	Kiintoaine (mg/l)				
	25.4.2024	28.8.2024	23.10.2024	26.11.2024	23.4.2025
K2-2 käsittelykenttä	130	7,5	950	76	<5,0
K4 alueen itäosa	51	ei näytettä	83	120	54,2
K6 raiteen eteläpuoli	1,9	ei näytettä	ei näytettä	-	<5,0
Raja-arvo (mg/l)	30	30	30	30	30

KAINUUN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU

Asiassa hankitun selvityksen sekä vesinäytetulosten perusteella Kainuun ELY-keskus velvoittaa Väylävirastoa tehostamaan vesienkäsittelyä ja muita toimintoja niin, että ympäristöluvassa asetetut raja-arvot vesistöön johdettavien hulevesien osalta eivät ylitä jatkossa.

Päävelvoite ja tehoste päävelvoitteen laiminlyönnin varalle

Kainuun ELY-keskus määrää Väyläviraston tehostamaan vesienkäsittelyä niin, että ympäristöluvassa asetetut raja-arvot vesistöön johdettavien hulevesien osalta eivät ylitä. Tarvittavat toimenpiteet tulee tehdä joulukuun 2025 loppuun mennessä (31.12.2025).

Uhkasakon asettaminen päävelvoitteen tehostamiseksi

Kainuun ELY-keskus asettaa ympäristönsuojelulain 175 §:n nojalla juoksevan uhkasakon 01.01.2026 lukien.

Päävelvoitetta koskevan uhkasakon peruserä on 20 000 euroa ja lisäerä 20 000 euroa tästä eteenpäin kutakin vuotta kohti.

Jos päävelvoitetta ei noudateta, Kainuun ELY-keskus voi uhkasakkolain 10 §:n nojalla tuomita uhkasakon maksettavaksi.

Perustelut

Ympäristönsuojelulain 175 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan valvontaviranomainen voi kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä taikka määrätä asianomaisen täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa. Pykälän 2 momentin mukaan luvanvaraisen toiminnan osalta määräyksen antaa valtion valvontaviranomainen, jos ympäristöluvan myöntää valtion ympäristölupaviranomainen, ja muutoin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Ympäristönsuojelulain 184 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on tehostettava, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, tämän lain nojalla antamaansa kielltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. Pykälän 3 momentissa säädetään, että jollei ympäristönsuojelulaista muuta johdu, uhkasakkoa, teettämisuuhkaa ja keskeyttämisuuhkaa koskevaan asiaan sovelletaan, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään. Uhkasakkolain 8 §:n mukaan sakon suuruutta harkittaessa on otettava huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, velvoitettavan maksukyky ja muut asiaan vaikuttavat seikat.

Väyläviraston puuratapölkkylaitos on Pohjois-Suomen aluehallintoviraston 20.01.2021 myöntämän ympäristöluvan vastaisessa tilassa. Vesistöön johdettavat hulevedet ovat ylittäneet lupamääräyksen (lupamääräys 9) mukaisia raja-arvoja toistuvasti.

Väylävirasto ei ole Kainuun ELY-keskuksen antamasta kehotuksesta huolimatta saattanut laitoksen vesienkäsittelyä ympäristöluvan mukaiseen hyväksyttävään tilaan. ELY-keskuksen antamassa kehotuksessa oli edellytetty vesienkäsittelyn tehostamista elokuun 2024 loppuun mennessä.

Kainuun ELY-keskus varaa Väylävirastolle aikaa joulukuun 2025 loppuun asti käsittelylaitoksen vesienkäsittelyn saattamiseksi tasolle, että ympäristöluvan mukaiset raja-arvot eivät ylity.

Kainuun ELY-keskuksen asettaman uhkasakon tarkoitus on tehostaa ympäristöluvan noudattamista. Uhkasakko on mitoitettu siten, että se kannustaa toiminnanharjoittajaa selvittämään ja ratkaisemaan toiminnassa olevat puutteet ja saattamaan vesienkäsittely riittävälle tasolle.

Kainuun ELY-keskus katsoo kohtuulliseksi varata toiminnanharjoittajalle aikaa vaadittujen toimenpiteiden täyttämiseksi 31.12.2025 saakka. Näin ollen toiminnanharjoittajalle on varattu aikaa toimenpiteiden tekemiselle.

Mikäli uhkasakko tuomitaan maksuun, on toiminnanharjoittajalla Kainuun ELY-keskuksen näkemyksen mukaan uhkasakon maksamisen jälkeen edellytyksiä toiminnan jatkamiseen. Juoksevan uhkasakon asettaminen edesauttaa ELY-keskuksen näkemyksen mukaan toiminnan saattamista ympäristöluvan mukaiseen tilaan, mikäli Väylävirastolla on tarkoitus jatkaa Kajaanin laitoksen toimintaa.

Pitkittyneet ongelmat vesienkäsittelyjärjestelmän riittämättömänä puhdistustehona ja toistuvat vesistöön johdettavien hulevesien raja-arvojen ylitykset sekä ympäristöön aiheutuvan kuormituksen vuoksi ELY-keskus pitää hallintopakon käyttämistä perusteltuna laitoksen ohjaamiseksi lailliseen ja ympäristöllisesti kestävään tilaan.

Kainuun ELY-keskuksen näkemyksen mukaan toiminnanharjoittajalla on riittävä osaaminen toiminnan järjestämiseksi ympäristöluvan mukaiseksi, minkä vuoksi ELY-keskus ei ole käyttänyt tehosteena teettämisuhkaa.

Ympäristönsuojelulain 200 §:ssä säädetään päätöksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta. Lainkohdan mukaan päätöksen tehnyt viranomais voi määrätä, että 62, 64, 65, 99, 122, 123, 136, 137, 171, 175, 176, 180, 181 ja 183 §:ssä tarkoitettua määräystä tai päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava. Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemista koskevan 175 §:n perusteella annettu hallintopakkomääräys kuuluu näin olleen asioihin, joita koskevat päätökset voidaan määrätä täytäntöönpantaviksi muutoksenhausta huolimatta. Huomioiden sen, että päätöksellä pyritään ehkäisemään ympäristönsuojelu- ja jätelain vastainen tilanne, Kainuun ELY-keskus katsoo tarpeelliseksi määrätä päätös välittömästi täytäntöönpantavaksi.

Päätöksen täytäntöönpano

Kainuun ELY-keskus määrää ympäristönsuojelulain 200 §:n perusteella, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava.

Sovelletut säännökset

Hallintolaki (434/2003) 34 ja 36 §
 Uhkasakkolaki (1113/1990) 6, 7, 8, 9, 10 ja 22 §
 Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 175, 184, 185 ja 200 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuden siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitusosoitus on liitteenä.

Asian ratkaisu

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Asian on ratkaissut ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueen johtaja Sari Myllyoja ja esitellyt ympäristöasiantuntija Jenni Moilanen, joka antaa päätöksestä lisätietoja (puh. 0295 023 809). Asian käsittelyyn ovat osallistuneet johtava ympäristöasiantuntija Tatu Turunen ja johtava asiantuntija Matleena Louhisalmi. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan lopussa.

Päätöksen tiedoksianto

Väylävirasto (saantitodistuksella)

Liitteet

Liite 1, Valitusosoitus.

VALITUSOSOITUS

Liite 1

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **Vaasan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksen tiedoksisaanti-päivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tiedoksisaanti-päivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi, ellei muuta näytetä, kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään. Milloin päätös on lähetetty postitse saantitodistusta vaatimatta, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä siitä, kun päätös on annettu postin välitettäväksi.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa **Vaasan hallinto-oikeudelle**. Omalla vastuulla valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, lähetin välityksellä, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla). Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta.

Vaasan hallinto-oikeuden yhteystiedot

Postiosoite	Käyntiosoite	Fax	Sähköposti
PL 204	Korsholmanpuistikko 43	029 56 42760	vaasa.hao@oikeus.fi
65101 VAASA	65101 VAASA		

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa:

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 310 euroa (tuomioistuinmaksulaki 1455/2015, oikeusministeriön asetus 1020/2024). Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.

Tämä asiakirja KAIELY/404/2015 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KAIELY/404/2015 har godkänts elektroniskt

Moilanen Jenni 13.06.2025 07:29

Myllyoja Sari 13.06.2025 09:38